

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

**Acte Acadèmic de Lliurament de la
Medalla de la Universitat a la
Prof. Dra. Carme Valls Llobet**

Discurs de la Rectora

Prof. Dra. Ma. Vicenta Mestre

València, 4 de març de 2019

Benvingudes i benvinguts al Paranimf de la Universitat de València.

Totes i tots vostès saben que aquest és un emblemàtic espai: la sala més magna que acull els debats i lliçons magistrals més rellevants que han tingut lloc a la Universitat de València des de la seua configuració com a Teatre Acadèmic allà pel segle disset.

Emblemàtic espai en un singular edifici, La Nau, estimat, preservat, conegut i reconegut per la sobrietat de les seues línies arquitectòniques marcades per l'obra de Pere Comte, però resultat també d'un conjunt de transformacions de la trama urbana del seu entorn i també del propi edifici.

La Universitat és així: una institució viva, en permanent ebullició, que tot i mantenir la visió de l'estabilitat del paradigma científic com a base per a la creació de pensament i impuls de la raó per al seu debat acurat, no deixa de trobar-se en una reflexió crítica que impulsa el progrés científic.

Eixa és la naturalesa constitutiva de la institució universitària des de la seua fundació: donar resposta a les preguntes que es fa l'ésser humà, i fer-ho amb rigor i, moltes vegades, plantejant noves qüestions, compartides, debatudes, que permeten qüestionar la realitat per avançar en la seua comprensió i explicació.

Una naturalesa constitutiva que conviu amb la necessària contribució al desenvolupament de les persones, a la seua formació en el marc de les polítiques públiques pròpies de l'Estat del Benestar, que dona resposta a les demandes de les organitzacions dels teixits productius per fer realitat una estructura socio-econòmica que permeta el sosteniment del que ha estat conegut com a model social europeu.

De fet, des dels propis orígens de la nostra Universitat, el qüestionament dels principis que fins el moment es donaven per fets contrastats, moltes vegades a resulta de la pressió dels poders, ha estat font de conflicte i de persecució.

Així, si la nostra Universitat va ser fundada pels Jurats de la ciutat en 1499, enguany fa 520 anys, va ser per seguir eixa visió de contribució al futur de la nostra societat, i fer-ho des de la ciència i el coneixement des d'una visió internacional, representada simbòlicament per l'escultura de Lluís Vives erigida al Claustre amb motiu del quart centenari de la Universitat.

Però eixa tasca, com he dit abans, també es va haver d'enfrontar a la intolerància. I em permetran, ja que hui reconeguem una prestigiosa dona vinculada a l'àmbit de la Medicina, que recorde, evoque i reta homenatge a qui va ser primer catedràtic de Medicina de la nostra Universitat, Lluís Alcanyís, qui va ser condemnat a morir en la foguera perseguit per les seues idees, a l'igual que Vives va haver d'eixir de la seua terra.

I és que, al llarg dels temps, com ben bé ha assenyalat en la seua magnífica *lectio* la nostra guardonada professora Carme Valls, i cite textualment 'totes les ciències han nascut en un període històric determinat [... i] es fa evident que la ciència és també una construcció social'.

Som fruit i resultat d'una tradició històrica, d'uns temps concrets. Com veuran, a aquest Paranimf estem envoltats de destacades personalitats històriques que, com veuran, són homes. Perquè les institucions, les esferes públiques han estat territoris masculins en una tradició influïda que ha anat en retrocés amb la reivindicació i la lluita per la igualtat entre les persones, indistintament del seu gènere i de la seua identitat, de la seua procedència, de la seua pràctica religiosa i de les seues preferències afectives-sexuals.

Lluita a la que no ha estat aliena la nostra nova Medalla de la Universitat de València. La doctora Carme Valls Llobet ha estat una dona compromesa des del primer moment, quan essent una estudiant en plena època de la dictadura de Franco, participà en la fundació del Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona.

Em permetran que afirme que cal ser una dona molt, molt valenta, per tenir la decisió de militar en la clandestinitat en un temps tan complex en el qual la persecució política a la dissidència podia condicionar ben profundament la trajectòria acadèmica de qualsevol estudiant. I els ho puc de dir de primera mà.

Totes les persones que hem viscut eixos temps de foscor no podem deixar de reconèixer la lluita de persones compromeses com Carme Valls, militant de la branca universitària de Força Socialista Federal. A totes elles, poques, i ells, la Universitat de València reté testimoni de memòria col·lectiva i històrica en la gran exposició Universitaris contra la Dictadura que a aquest edifici, Centre Cultural de la Universitat de València, suposa una retrobada amb el nostre passat, com també férem amb l'exposició d'aniversari de Comissions Obreres al País Valencià.

En el marc de la celebració del cinquanta aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans acollí aquest Paranimf un Congrés Internacional que abordà els reptes als quals ens enfrontem els éssers humans.

Va ser en eixe context en el qual vaig destacar i reconèixer la contribució de tantes dones i tants homes per tal de construir una societat en igualtat, per tal de qüestionar paradigmes que fins el moment semblaven immutables.

Des de Rosa Parks i la seua acció de resistència passiva que obrí un nou temps per a la lluita contra la segregació racial, doble a més en el cas de ser dona a la dècada dels seixanta, passant pel moviment dels drets civils liderat per Luther King fins la demanda del sufragi femení i la millora de condicions penitenciàries, a Espanya liderades per Clara Campoamor i per Victoria Kent.

Dones lluitadores, que aportaren visions, idees i reivindicació per fer avançar la societat. En la seua esplèndida *laudatio*, el professor Josep Lluís Barona, Catedràtic d'Història de la Ciència de la Universitat de València, ens ha recordat que 'els estudis de gènere, com també l'ecologisme [...] han estat la columna vertebral de la transformació social i un motor impulsor dels moviments d'emancipació', i cite literalment la contribució del moviment feminista 'en el reconeixement de la diferència, en l'estudi de la construcció social, cultural i biològica de la feminitat, però també de la masculinitat i de les altres identitats de gènere'.

El progrés social que hem experimentat no ha estat exempt de problemes, de dificultats i de greus conseqüències per a moltes de les dones lluitadores i pioneres, com la Dra. Olimpia Arocena. Poden veure a aquest Paranimf el quadre que la representa i que la recorda com una de les primeres dones en llicenciar-se a la Universitat de València, la primera dona doctora per aquesta Universitat, la primera dona professora de la Universitat de València.

Dona apartada de la docència universitària pels processos de depuració ideològica de la dictadura franquista. La seua memòria recuperarem recentment i honorem amb la seua presència al Paranimf de la Universitat.

Però les lluites justes sempre aconsegueixen traslladar el que és una realitat. Hui en dia no podem continuar en eixa esclatxa de cura que atorga a les dones una major càrrega de feina quan es tracta de cuidar els fills i filles o les persones majors.

Tampoc podem continuar tolerant el que ha esdevingut una realitat agreujada per el que ha estat denominat com cultura *selfie* que suposa una cosificació de les persones, principalment de les dones, i la transmissió d'estereotips que afecten greument la salut de les i els joves, especialment les xiques més joves, amb problemes relacionats amb trastorns de l'alimentació, l'assetjament en diferents dimensions i per diferents mitjans. Estereotips de masculinitat que imposen a les dones el control de la seua vida i privacitat, com és el control dels telèfons mòbils. El que es denomina un "sexisme benevolent", que baix l'apariència de cura i protecció de la dona continua amb la discriminació, la superioritat del home encarregat de la seua cura i el seu control, control que impedeix la seua autonomia a tots els nivells i el seu

creixement personal. Des d'esta perspectiva no es protecció, es una gàbia amb barrots el que envolta a la dona.

Són exemples, tots ells, de masclisme que ha d'ésser eradicat de la societat. I també l'autèntic feminicidi que és inacceptable en una societat moderna. Violència de gènere present a la nostra societat, problema molt més greu a nivell mundial, i em permetran una referència obligada a Mèxic, com també és violència contra les dones la mutilació general que s'enten com a formes culturals en alguns països, o les privacions a les dones de vestir lliurement que s'apliquen en moltes parts d'Àfrica i Àsia.

Una societat contemporània que aposta per la igualtat efectiva entre homes i dones. No sols en drets, sinó en realitats. Que aposta per les identitats en plural, com aposta per les cultures en un plural que va més enllà de visions restrictives de la realitat social que ens envolta.

Vivim en societats tolerants de la diversitat, on els fenòmens d'intolerància, d'assetjament, de violència, han d'estar eliminats. Perquè no són majoritaris. Encara que sí fan molt de soroll i tracten de pertorbar una societat com la nostra: mediterrània, oberta, terra de cruïlles, de creació i de passió. Terra que cerca el seu futur, com ho ha fet al llarg dels segles, com testimonien els noms que amb lletres d'or il·lustren aquest Paraním.

Noms d'homes perquè les dones eren silenciades. Però aquesta nova revolució, la de la visibilitat de les dones en el segle vint-i-ú, no té aturada. No pot tenir limitacions si volem fer una societat 'més justa, alliberada de les cadenes i de tantes i tantes ideologies de la dominació', emprant les paraules del Dr. Barona.

Benvolgut Josep Lluís, estimat professor Barona, moltes gràcies per haver assumit la responsabilitat de pronunciar la *laudatio* d'una dona excepcional com és Carme Valls.

Recentment recordarem a Carmen Alborch. A les nostres dues Carmes les unixen moltes més coses que la Medalla de la Universitat de València.

Però la Medalla de la nostra institució és un reconeixement a eixos trets de dones implicades i compromeses, lluitadores, símbols d'una societat. Dones que han de ser conegudes i les seues fites reconegudes, com la seua destacada contribució científica incorporant la visió de gènere en la investigació biomèdica que ha estat presentada hui en aquest acte junt a la seua qualitat humana i compromís cívic.

Enhorabona, professora Carme Valls, per aquesta distinció que hui amb orgull us lliurem.

Senyores i senyors, el compromís polític de la Dra. Valls també ha estat conegut. I és un exemple de que la lluita continua al llarg de la vida per tractar de fer una societat millor.

La seua tasca pionera, de dona que ha apostat per incorporar la dona en la ciència, per fer-la visible en la recerca biomèdica, també han estat evidenciades ací en aquesta magna sala que hui honora a Carme Valls.

Compartisc amb vostè, Dra. Valls, estimada Carme, la necessitat d'incorporar l'empatia en les tasques no sols assistencials, sinó també en totes les tasques quotidianes. La nostra societat sempre ho ha estat: oberta i empàtica, i no podem deixar que les tendències suposadament més modernes aplicades a la gestió ens allunyen del que ha de ser el respecte a l'altre, l'atenció a l'altra persona, posar-se en el seu lloc.

I fer-ho perquè és part de la capacitat d'avaluació dels problemes, de plantejar noves solucions als reptes permanents a què ens enfrontem, i perquè formen part d'un esperit crític que és necessari per al progrés social.

Amb eixe desig, en aquesta setmana per la Igualtat, vull tancar aquest acte sense deixar d'agrair la tasca de la nostra Unitat d'Igualtat, del Vicerectorat d'Igualtat, Diversitat i Sostenibilitat, de l'Institut Universitari d'Estudis de la Dona i de totes les persones de la comunitat universitària que aposten per fer realitat una societat millor, més justa, millor formada i informada. Una societat alliberada que viu amb igualtat i fraternitat l'esperança del progrés de la ciència i el coneixement al servei de la cultura i de la qualitat de vida de les persones.

Moltes gràcies.

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA